

ВИСНОВОК

Про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації

Ноздріної Альміри Аббясівни

«Соціально-економічні підходи до оптимізації фармацевтичного
забезпечення хворих на вірусні гепатити»

на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань «Охорона здоров'я»
за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація»

Актуальність теми дисертації. На сьогодні парентеральні вірусні гепатити (ВГ) в усьому світі є однією з найбільш значущих медико-соціальних проблем та становлять глобальну загрозу для здоров'я населення, котрій до недавнього часу не приділялось належної уваги. Поширення таких соціально-небезпечних хвороб як вірусний гепатит В та вірусний гепатит С серед населення становить значний ризик для національної безпеки країни та є однією з основних причин втрати працездатності, здоров'я, а також зростання показників інвалідизації та смертності населення. У сукупності ВГ щорічно забирають життя 1 млн осіб і вражають близько 3 млн нових пацієнтів у світі.

Україна відноситься до країн, що мають високий тягар ВГ. Медико-соціальна значущість захворювань визначається тим, що вони є основною причиною смерті, тимчасової та стійкої втрати працездатності, що, у свою чергу, завдає великих економічних збитків суспільству, негативно впливає на здоров'я майбутніх поколінь та призводить до зменшення чисельності населення. Проблема ВГ — не тільки медична проблема, тут відіграють роль і соціальні фактори, такі, як стигматизація та нестача знань про ці інфекції серед пацієнтів і, навіть, фахівців охорони здоров'я.

Враховуючи вищезазначене, актуальною є розробка комплексних заходів щодо своєчасної діагностики, ефективної лікування та постійного контролю перебігу хвороби серед населення країни. При цьому однією з ключових складових успішності таких заходів є розуміння усіма учасниками

діагностично-лікувального процесу рівня особистої відповідальності за збереження здоров'я, набуття знань щодо сучасних інструментів виявлення ВГ, фармакотерапії та профілактики захворювання.

Новизна дослідження та одержаних результатів. Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження полягає в комплексному обґрунтуванні та удосконаленні соціально-економічних підходів оптимізації фармацевтичного забезпечення хворих на ВГ за умов обмеженого фінансування охорони здоров'я.

Уперше:

- проведено аналіз стану фармацевтичного забезпечення хворих на ВГ за умов реалізації державних гарантій із забезпечення їх ЛЗ за механізмами централізованих та децентралізованих закупівель ЛЗ в Україні;
- за результатами соціологічного опитування рівня обізнаності фахівців ОЗ з питань профілактики, діагностики та лікуванні ВГ розроблено підходи із децентралізації фармацевтичних послуг з діагностики ВГ шляхом розширення реалізації соціальної функції аптечних закладів;
- обґрунтовано сучасну роль фармацевта та визначено його функції, що відповідають вимогам НАП, та запропоновано модель взаємодії пацієнт-фармацевт-лікар при наданні фармацевтичної послуги з супроводу хворих на ВГ в аптечному закладі з урахуванням міжнародного досвіду;
- розроблено модель інтегрованої медико-фармацевтичної системи супроводу хворих на ВГ як складову підвищення ефективності надання соціально-орієнтованих послуг хворим та запропоновано контент електронного інформаційного ресурсу;
- розроблено рівневу модель оптимізації фармацевтичного забезпечення хворих на ВГ, враховуючи прогностичні соціально-економічні, медико-фармацевтичні та інформаційно-просвітницькі результати в умовах реформування охорони здоров'я та обмеженого фінансування фармацевтичного забезпечення соціально небезпечних захворювань.

Теоретичне значення отриманих результатів. Вперше проведене комплексне дослідження, яке становлять теоретичну і методологічну базу для практичного вдосконалення процесу надання фармацевтичної допомоги хворим на вірусні гепатити, зокрема для оптимізації фармацевтичного забезпечення хворих на вірусні гепатити

Практичне значення отриманих результатів. За результатами наукового дослідження розроблено методичні рекомендації «Науково-методичні підходи до оптимізації фармацевтичної допомоги та послуги хворим на вірусні гепатити», що затверджені на засідання вченої ради НФаУ (протокол № 11 від 11.12.2023 р.). Результати впровадження запропонованих підходів та методик підтверджено актами впровадження у практичну діяльність та освітній процес – 16 актів.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертаційну роботу виконано на сучасному науковому рівні. Використані автором методи досліджень відповідають поставленим завданням і сучасним вимогам, вони є об'єктивними та складають основу наукової інтерпретації результатів, що визначає вагому теоретичну значимість роботи. Висновки, наведені у дисертаційній роботі, цілком аргументовані і логічно витікають зі змісту роботи.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях. Серед наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації наведені лише ті положення, розробки та рекомендації, які є результатом особистих досліджень автора. За матеріалами дисертації опубліковано 23 наукові роботи, у тому числі 5 статей у наукових фахових виданнях, з них 1 що індексується наукометричною базою Scopus, 17 тез доповідей, 1 методичні рекомендації

Список опублікованих автором праць на тему дисертації:

1. Кубарева І. В., Волкова А. В., Ноздріна А. А. Аналіз структури та динаміки соціально–медичних показників хронічного вірусного гепатиту С в Україні. *Фармацевтичний часопис*. 2019. № 2. С. 123–129. DOI: 10,11603/2312–

- 0967.2019.2.10185. (Особистий внесок – аналіз даних щодо поширення ВГС в Україні; аналіз показників поширеності хронічного ВГС залежно від соціально-демографічних характеристик, підготовка статті до друку).
2. Nozdrina, A., Volkova, A., Cherkashyna, A., & Ovakimian, O. Results of analysis of epidemiological indicators of viral hepatitis c in regions of the world as part of activities to improve pharmaceutical provision for patients. *ScienceRise: Pharmaceutical Science*. 2022. Vol. 2 (36). P. 72–80. DOI: 10.15587/2519–4852.2022.255858 (Особистий внесок – проведення порівняльного аналізу епідеміологічних показників ВГС у регіонах світу, порівняльного аналізу міжнародних рекомендацій, підготовка статті до друку).
 3. Волкова А. В., Ноздріна А. А. Аналіз світового досвіду протидії поширенню гепатиту С серед населення як складова розроблення програм підвищення доступності фармацевтичної допомоги. *Соціальна фармація в охороні здоров'я*. 2022. Т. 8, № 3. С. 3–12. DOI: 10.24959/sphhcj.22.267 (Особистий внесок – проведення аналізу статистичних звітів щодо поширеності, захворюваності та заходів протидії ВГС, написання та підготовка статті до друку).
 4. Ноздріна А. А., Волкова А. В. Аналіз стану фармацевтичного забезпечення хворих на гепатит В та С за даними публічних закупівель лікарських засобів. *Соціальна фармація в охороні здоров'я*. 2023. Т. 9, № 3. С. 3–16. DOI: 10.24959/sphhcj.23.298 (Особистий внесок – аналіз публічних закупівель ЛЗ для лікування хворих на ВГ, написання та підготовка статті до друку).
 5. Волкова А. В., Ноздріна А. А. Аналіз обізнаності фахівців сфери охорони здоров'я та населення щодо вірусних гепатитів у контексті децентралізації діагностики. *Фармацевтичний журнал*. 2023. № 5. С. 20–33. DOI: 10.32352/0367–3057.5.23.03 (Особистий внесок – проведення та обробка результатів опитування фахівців ОЗ та населення, написання та підготовка статті до друку).
 6. Волкова А. В., Ноздріна А. А., Рибалко Т. О. Аналіз доступності лікарських засобів для лікування гепатиту С, що представлені на ринку України. *Соціальна*

- фармація: стан, проблеми та перспективи*: матер. VI Міжнар. наук.–практ. інтернет–конференції., м. Харків, 23–24 квіт. 2020 р. Харків : НФаУ, 2020. С. 77–87.
7. Ноздріна А. А. Волкова А. В. Аналіз керівних документів з надання фармацевтичної допомоги хворим на вірусні гепатити. *Соціальна фармація: стан, проблеми та перспективи* : матеріали VII Міжнар. наук.–практ. інтернет–конф., м. Харків, 23–24 верес. 2021 р. Харків : НФаУ, 2021. С. 245–255.
 8. Кубарева І. В., Ноздріна А. А. Гепатит С в Україні як важлива медико–соціальна проблема. *Соціальна фармація: стан, проблеми та перспективи* : матеріали V Міжнар. наук.–практ. інтернет–конф., м. Харків, 25–26 квіт. 2019 р. Харків : НФаУ, 2019. С. 129–130.
 9. Кубарева І. В., Ноздріна А. А., Волкова А. В. Дослідження сучасної проблеми поширеності гепатиту С в Україні. *Фармакоекономіка в Україні: стан та перспективи розвитку* : матеріали XI наук.–практ. INTERNET–конф., м. Харків, 24 трав. 2019 р. Харків : Вид–во НФаУ, 2019. С. 56–57.
 10. Волкова А. В., Ноздріна А. А. Аналіз асортименту зареєстрованих в Україні лікарських засобів для фармакотерапії гепатиту С. *Науково–практичні засади загальноінженерної підготовки фахівців фармації* : зб. наук. пр. Харків : Вид–во НФаУ : Точка, 2019. С. 56–57.
 11. Волкова А. В., Ноздріна А. А. Аналіз підходів до лікування гепатиту С. *Актуальні питання клінічної фармакології та клінічної фармації* : матеріали наук.–практ. internet–конф., м. Харків, 22–23 жовт. 2019 р. Харків : НФаУ, 2019. С. 134.
 12. Волкова А. В., Ноздріна А. А., Рибалко Т. О. Аналіз вітчизняного фармацевтичного ринку лікарських засобів для лікування гепатиту С. *Менеджмент та маркетинг у складі сучасної економіки, науки, освіти, практики* : матеріали VIII міжнар. наук.–практ. дистанційної конф., м. Харків, 19 берез. 2020 р. Харків : НФаУ, 2020. С. 318.
 13. Волкова А. В., Ноздріна А. А. Аналіз поширеності вірусного гепатита у

- країнах Європейського регіону ВООЗ. *Ліки людині. Сучасні проблеми фармакотерапії і призначення лікарських засобів* : матеріали IV Міжнар. наук.–практ. конф., м. Харків, 12–13 берез. 2020 р. Харків : НФаУ, 2020. С. 168–169
14. Волкова А. В., Ноздріна А. А. Дослідження доступності лікарських препаратів для лікування гепатиту С. *Сучасні напрямки удосконалення фармацевтичного забезпечення населення: від розробки до використання лікарських засобів природного і синтетичного походження* : матеріали наук.–практ. дистанційної міжнар. конф., м. Івано–Франківськ, 19–20 трав. 2020 р. Івано–Франківськ, 2020. С. 16–18.
15. Любушкіна А. В., Волкова А. В., Ноздріна А. А. Дослідження рівня знань населення м. Харкова щодо вірусних гепатитів В та С. *Управління якістю в фармації* : матеріали XV наук.–практ. конф. з міжнар. участю, м. Харків, 25 трав. 2021 р. Харків : НФаУ, 2021. С. 93.
16. Любушкіна А. В., Волкова А. В., Ноздріна А. А., Гавриш Н. Б. Аналіз показників вакцинації дітей до року від гепатиту В. *Фармакоєкономіка в Україні: стан та перспективи розвитку* : матеріали XIII наук.–практ. INTERNET–конф., м. Харків, 21 трав. 2021 р. Харків : НФаУ, 2021. С. 128.
17. Nozdrina A., Volkova A. Analysis of the prevalence of hepatitis C in the countries of the WHO european region. *XXV Міжнародний медичний конгрес студентів і молодих вчених*. м. Тернопіль, 12–14 квіт. 2021 р. Тернопіль, 2021. С. 206.
18. Ноздріна А. А., Волкова А. В., Рамазанова О. В. Аналіз асортименту зареєстрованих в Україні лікарських засобів групи гепатопротекторів. *Відкриваємо нове сторіччя: здобутки та перспективи* : матеріали наук.–практ. конф. з міжнар. участю, присвяч. 100–річчю Нац. фармацевт. ун–ту, м. Харків, 10 верес. 2021 р. Харків : НФаУ, 2021. С. 627–629.
19. Ноздріна А. А., Волкова А. В., Отрешко А. О. Аналіз епідеміологічних показників гепатиту В у країнах світу. *Фундаментальні та прикладні дослідження у галізі фармацевтичної технології* : матеріали I Міжнар. наук.–практ. конф., м. Харків, 13 жовт. 2021 р. Харків : НФаУ, 2021. С. 154–155.

20. Ноздріна А. А., Шейко І. А., Волкова А. В. Аналіз стану вакцинації дитячого населення в Україні. *Youth Pharmacy Science* : матеріали II Всеукр. наук.–практ. конф. з міжнар. участю, м. Харків, 7–8 груд. 2021 р. Харків : НФаУ, 2021. С. 579.
21. Волкова А. В., Ноздріна А. А. Порівняльний аналіз національних календарів щеплень в країнах–членах ВООЗ. *Сучасні аспекти створення лікарських засобів* : матеріали II Міжнар. наук.–практ. дистанційної конф., м. Харків, 1 лют. 2022 р. Харків : НФаУ, 2022. С. 98–99.
22. Ноздріна А. А., Волкова А. В. Результати аналізу децентралізованих закупівель прямих противірусних препаратів для лікування гепатиту С. *Соціальна фармація: стан, проблеми та перспективи* : матеріали VIII Міжнар. наук.–практ. дистанційної конф., м. Харків, 27 квіт. 2023 р. Харків : НФаУ, 2023. С. 422–423.
23. Волкова А. В., Ноздріна А. А. Науково-методичні підходи до оптимізації фармацевтичної допомоги та послуги хворим на вірусні гепатити : метод. рек., Харків : НФаУ, 2023, 35 с. (Особистий внесок - проведення порівняльного аналізу епідеміологічних показників ВГ у регіонах світу, проведення та обробка результатів опитування фахівців ОЗ та населення, розробка інформаційних матеріалів, адаптованої моделі взаємодії пацієнт-фармацевт-лікар при наданні фармацевтичної послуги з діагностики ВГ в аптечному закладі)

Апробація результатів дисертації. Публічна презентація Ноздріною А.А. наукових результатів дисертаційного дослідження та їх обговорення відбулося 19.03.2024 р. на кафедрі соціальної фармації під головуванням доцента закладу вищої освіти кафедри соціальної фармації, кандидата фармацевтичних наук, доцента Корж Ю.В. Також на засіданні були присутні співробітники кафедр організації та економіки фармації, фармацевтичного менеджменту та маркетингу Національного фармацевтичного університету, кафедри організації, економіки та управління фармацією ІПКСФ НФаУ, кафедри фармації Вінницького національного медичного університету імені

М.І. Пирогова. На всі поставлені питання дисертантом було надано ґрунтовні відповіді.

Ключові науково-методичні принципи та результати дисертаційної роботи було викладено на V міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Соціальна фармація: стан, проблеми та перспективи» (Харків, 2019), XI науково-практичній інтернет-конференції «Фармакоєкономіка в Україні: стан і перспективи розвитку» (Харків, 2019), науково-практичній інтернет-конференції «Науково-практичні засади загальноінженерної підготовки фахівців фармації» (Харків, 2019), науково-практичній інтернет-конференції з міжнародною участю «Актуальні питання клінічної фармакології та клінічної фармації» (Харків, 2019), VIII Міжнародній науково-практичній дистанційній конференції «Management and marketing in the modern economy, science, education and practice» (Харків, 2020), IV Міжнародній конференції «Ліки – людині. Сучасні проблеми фармакотерапії і призначення лікарських засобів» (Харків, 2020), XV науково-практичній конференції з міжнародною участю «Управління якістю в фармації» (Харків, 2021), VII міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Соціальна фармація: стан, проблеми та перспективи» (Харків, 2021), I міжнародній науково-практичній конференції «Фундаментальні та прикладні дослідження у галузі фармацевтичної технології» (Харків, 2021), II Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Youth Pharmacy Science» (Харків, 2021), II міжнародній науково-практичній дистанційній конференції «Сучасні аспекти створення лікарських засобів» (Харків, 2022), VII Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Технологічні та біофармацевтичні аспекти створення лікарських препаратів різної направленості дії» (Харків, 2022).

Зауваження щодо змісту дисертації. Принципових зауважень щодо змісту роботи немає.

Наведені у ході засідання дискусійні моменти та зауваження не впливають на загальну високу оцінку роботи.

Відповідність дисертації вимогам, що пред'являються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії. Дисертаційна робота Ноздріної Альміри Аббясівни за темою «Соціально-економічні підходи до оптимізації фармацевтичного забезпечення хворих на вірусні гепатити» (науковий керівник – кандидат фармацевтичних наук, доцент Волкова А.В.) є актуальною та виконана з використанням сучасних методів експериментального дослідження, має наукову та практичну значимість отриманих результатів проведених досліджень. У роботі відсутні порушення академічної доброчесності.

У наукових працях висвітлені основні наукові результати, які свідчать про особистий внесок здобувача в науку.

Дисертація Ноздріної Альміри Аббясівни за темою «Соціально-економічні підходи до оптимізації фармацевтичного забезпечення хворих на вірусні гепатити» є закінченим науковим дослідженням, у якому отримані нові науково обгрунтовані результати.

Дисертаційна робота повністю відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 12 січня 2022 року № 44, та може бути рекомендована до офіційного захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Членами разової спеціалізованої вченої ради рекомендувати:

Голова ради:

1. Зарічкова Марія Володимирівна, професор кафедри організації, економіки та управління фармацією ІПКСФ НФаУ, доктор фармацевтичних наук, професор.

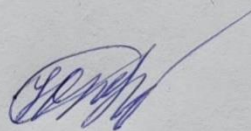
Рецензенти:

2. Панфілова Ганна Леонідівна, завідувачка кафедри організації та економіки фармації Національного фармацевтичного університету, доктор фармацевтичних наук, професор.
3. Ткачова Оксана Віталіївна, професор кафедри фармацевтичного менеджменту та маркетингу Національного фармацевтичного університету, доктор фармацевтичних наук, професор.

Опоненти:

4. Кривов'яз Олена Вікторівна, завідувачка кафедри фармації Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова, доктор фармацевтичних наук, професор.
5. Трохимчук Віктор Васильович, професор кафедри фармації Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, доктор фармацевтичних наук, професор.

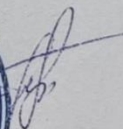
Голова засідання кафедри
соціальної фармації Національного
фармацевтичного університету,
к.фарм.н., доцент

Юлія КОРЖ

Підпис доц. Юлії КОРЖ засвідчую:

Провідний фахівець
з питань кадрової роботи НФаУ

Віра ДВЕРНИЦЬКА

19.03.2024 р.